

NOTRANJEC

Izhaja vsake sobote

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računa za celo stran 36 K, za $\frac{3}{8}$ strani 25 K, za $\frac{1}{2}$ strani 18 K, za $\frac{3}{4}$ strani 9 K, za $\frac{1}{4}$ strani 5 K, $\frac{1}{8}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Za slovenske srednje in visoke šole.

Dne 17. t. m. se prvič snide novi avstrijski parlament. Ojačeni stopajo Slovani v zbornico poslancev. Polovica zbornice je slovanske narodnosti, med Nemci pa zavzemajo močen oddelek krščanska in socialno-demokratska stranka, ki priznavajo vsaj načeloma enakopravnost Slovanov. Veliko pričakujemo Slovenci od bodoče zakonodajne dobe. Dohiteti nam je, kar smo zamudili, doseči hočemo, kar se nam je pritrgovalo.

Dve sila nujni zahtevi imamo Slovenci, na kateri hočemo parlament kar spočetka opozoriti, da si zapomni, da ju mora v kratkem rešiti: Edini narod v Avstriji smo, ki nima slovenskih srednjih šol. V gimnaziji, na realki in učiteljsku se uče naši sinovi v tujem jeziku. Mi pa hočemo, da se uče po slovenski misliti in se izražati, da se nam ne odtujujejo. Nemščine se hočemo pač priučiti, a ne maramo, da bi nam šla po večnem vtepanju v krv in mozeg. Zato polagamo na mizo novega parlamenta peticije za slovenske srednje šole.

Naše zahteve pa gredo naprej. Zahteve po slovenskem vseučilišču v Ljubljani zopet ponovimo. Ko dobimo vseučilišče, tedaj bo šele mogoče pričakovati samoraslo slovensko znanstveno delovanje, vseučilišče bo svetišče in središče slovenske prosvete, iz njega se bo širila izobrazba, iz vseučilišča nam bodo dohajali domačini-uradniki vseh strok, ki bodo potisnili vsiljivega tujca z naših tal, in naš denar se ne bo več stekal v tujino.

Zahtevo po slovenskih srednjih šolah vseh strok in po slovenskem vseučilišču položimo že prvi dan na mizo parlamentu! Zato pozivljamo slovenska županstva, slovenska društva in zbornice, da nemudoma pošljejo na poslansko zbornico na Dunaju peticije v brzojavkah ali dopisih, v katerih

izražajo željo, da bo smatral novi parlament, ki je zgrajen po odpravljenem krivičnem volilnem redu, za svojo nalogo, da pomete s krivicami ter dâ narodu slovenskemu, kar se mu je desetletja pridrževalo: srednje in visoke šole.

Politične vesti.

Državni zbor se snide 17. t. m. na Dunaju. Cesar ga otvori s prestolnim nagovorom. Poslanci bodo imeli rešiti proračunski provizorij za 6 mesecev. Že julija pridejo poslanci domov. Jeseni pride do daljšega zasedanja. Že pri proračunski debati bodo imeli slovenski poslanci prilike dovolj, da opomnijo vlado na slovenske postulate.

Jugoslovanski poslanci naj bi tvorili v novi poslanski zbornici skupen klub, da nastopajo skupno v narodnih vprašanjih. To pa Šusteršiču in klerikalcem ne diši, ker bi radi slovenske naprednjake izključili. No, Šusteršičeva drevesa ne rastejo v nebesa. Isti poslanci v zvezi s Tržičanom dr. Rybašem so obsodili javno to Šusteršičevo strankarsko sebično počenjanje, Dalmatinci nočejo v skupni klub, če ni slovenskih naprednjakov v njem. Tako zna postati zopet enkrat sebična vladohlepnost in smrtna mržnja brata proti bratu vzrok, da bomo razbiti in razkosani sovražniku v veselje.

Ljubljanski občinski svet je sklenil kakor že pred leti enkrat, da naj bodo ulični napisi in tablice samoslovenski. S tem sklepom hoče občinski svet dati Ljubljani tudi na zunaj slovensko lice. Kakor imajo po vseh drugih avstrijskih mestih le enojezične napise, tako bodi tudi z Ljubljano. Nemško-klerikalna zveza je še pod rajnim Missio izposlovala pri deželni odboru, da se je sklepu občinskega sveta protivil. Sedaj bomo videli, ali se bo deželni odbor zopet postavil na

nemškutarsko stališče... Sklepu o uličnih tablah naj sledi sklep, da v mestno ozračje ljubljansko s hiš in prodajalen ne sme viseti noben nemški napis. Tako so storili Slovencem v Mariboru in Celju. Odgovoriti bi jim morali prav brezobzirno — klin s klinom, zob za zob.

„Soča“ poroča, da ji je došlo iz zanesljivega vira poročilo, da bode vlada predložila novi deželni volilni red za Goriško, o katerega krivičnosti smo že o svojem času poročali ter danes samo to ponavljamo, da izdaje mesto Gorico za večne čase Italijanom v oblast, ker bode Gorica po tem načrtu volila skupno z ostalimi furlanskimi mesti v eni skupini — ter bode slovenskim volilcem vzeta možnost uveljaviti svoje glasove, ako bi tudi dosegli v Gorici večino, kar se še v doglednem času mora zgoditi — cesarju v najvišje potrjenje. S tem bode za nedogledno dobo ustanovljena na Goriškem furlansko-klerikalna večina v deželnem zboru goriškem. Žrtev svojega zvitega dela pa postane tudi oče te volilne reforme dež. glavar Pajer, na katerega mesto pride po novih volitvah morda furlanski klerikalec dr. Faidutti.

Madjari in Hrvati. Spor med Madjari in Hrvati se od dne do dne poostruje. Madjari v neumljivem naravnost blaznem vladohlepju nočejo odnehati od zahteve, da bodi na hrvatskih železnicah madjarščina službeni jezik. Hrvati jih mirno in stvarno pobijajo. — Cesar je bil pretekli teden na slavnostih kronanja v Budimpešti. 40 let je namreč tega, kar se je dal Franc Jožef kronati ogrskim kraljem v Budimpešti.

Takrat je vladalo neizmerno navdušenje. Letos pa je bil vsprejem kralja hladen. Vsprejeli so kralja le delavci, ti pa seve iz čisto drugega namena. Manifestirali so za splošno, enako volilno pravico, ki jo pričakujejo od kralja. „Živio ljudski kralj“, je bil klic, s katerim so cesarja vsprejeli. To je bila demonstracija zoper ogrsko vlado, ki vkljub obljubi, da uvede enako volilno pravico, vendar tega ne stori in zavlačuje odločitev. Madjarski politiki se boje delavstva in številnih zastopnikov ogrskih narodnosti (Slovakov, Rumunov, Srbov), ki bi potem došli v zbornico. Zadnjič so madjarski vitezi s pestjo napadli rumunskega poslanca Vajdo.

Domače vesti.

Upokojena sta c. kr. davkarja gg. Kuralt v Senožečah in Peče v Cerknici.

Notranjska posojilnica v Postojni je naklonila letos „Narodni Čitalnici“ v Postojni znesek 50 K, „ljudski knjižnici Narodne čitalnice“ pa 150 K podpore. Za ta velikodušni dar se odbor Narodne čitalnice kar najtopleje zahvaljuje.

Ljudska knjižnica v Postojni je že pričela poslovati in pridno izdaja knjige. Zanimanje za njo raste med ljudstvom. Sedaj je do 200 različnih znanstvenih in leposlovnih knjig nabranih, ki se izposojajo vsakemu, proti plačilu 2 h za vsako knjigo. Izposojevanje knjig se vrši vsako nedeljo od 11. ure

Listek.

Jajčarske in perutninarske zadruge.*

Perotninarstvo se splošno v Avstriji precej zanemarja in gredo kmetovalcem na leto milijoni v zgubo. Merodajni krogi so uvideli, da se ta važna gospodarska panoga premalo vpoštevata, uporabljali so vsa mogoča sredstva, kakor predavanja, perutninarske tečaje, brezplačno dajali živali za pasmo, a vendar je ostalo precej pri starem, uspehi so neznatni napram velikim žrtvam, katere so se v to svrhu žrtvovali. In če iščemo vzroke, najdemo, da je vzrok premal skupiček za jajca in za perutnino vobče. Najuspešnejše sredstvo za povzdigo perutninarstva je torej delo za povečanje dohodkov iz perutninarstva. Ni se čuditi, da je skupiček za jajca in perutnino tako nizek, ki ga zaslužijo 3—4 prekupci, mali trgovci in veletržci pri trgovini z jajci in perutnino. Razmere se bodo le tedaj zboljšale, če bodo odpadli razni prekupci in majhni trgovci in se bodo jajca in perutnina naravnost pošiljala veletržcem ali konzumnim društvom v mestih, vojaškim in mornarskim kazinom, velikim hotelom itd. Tega pa ne more zbog premajhne množine posamezni posestnik storiti, more

pa to storiti več v zadrugah združenih posestnikov. Raditega skrbijo v nekaterih deželah kmetijske (nakupovalne in prodajalne) zadruge ter mlekarne, v drugih posebne jajčarske in perutninarske zadruge za skupno prodajo jajc in perutnine ter za gojenje primernih pasem perutnine. Na Slovenskem je pred več leti vršila to nalogo kmetijska zadruga na Cvenu pri Ljutomeru in je dosegla, da so se cene za jajca znatno zvišale. Na Gorenjem Avstrijskem pa se pečajo mlekarne s prodajo jajc in so dosegle krasne uspehe. Kjer že obstoji kaka kmetijska zadruga ali mlekarna, lahko ista prodajo jajc prevzame, kjer pa še zadrug ni, naj se osnuje posebna jajčarska in perutninarska zadruga. Poslovanje je povsod jednako in hočem isto v naslednjem orisati.

Glavni pogoj za združno prodajo jajc je okoliš, v katerem je perutnina tako razvita, da se redno vsak teden lahko en zaboj jajc odpošlje, ker le na ta način se morejo pridobiti stalni odjemalci, ki dobro plačujejo. Udje take zadruge so dolžni vsa jajca izvzemši ona, katera rabijo v gospodinjstvu in za valjenje, zadrugi oddati. Jajca se oddajo 1, 2 ali 3 krat na teden v zadrugo, kar določi občni zbor. Navadno se oddajo le enkrat na teden, večkrat le tedaj, če je število jajc tako veliko, da se izplača 2 ali 3 kratno pošiljanje na teden. Zadrugniki morajo paziti na to, da oddajo kolikor mogoče sveža, snažna jajca, katera morajo

*) Po »Zadrugi«.

do 12. ure dopoldne v prostorih „Ljudske knjižnice“ v hiši št. 56 v Postojni. Naj ne zamudi nihče te ugodne prilike, da si poišče za neznatni znesek 2 h izobrazbe in zabave.

Lovsko društvo „Hubertus“ v Postojni naznanja, da se je na dne 2. junija t. l. določeni izlet na Javornik vsled slabega vremena preložil na nedeljo dne 16. t. m. Odhod iz Postojne ob 1 uri popoldan. K obilni vdeležbi vabi odbor.

Tamburaško društvo „Sloga“ v Sp. Logatcu se slavni „Posojilnici“ v Spodnjem Logatcu, tem potom najiskrenejše zahvaljuje za darilo 40 kron, katero ji je blagovolila o priliki občnega zbora podeliti. Živeli! Za odbor: Jos. Tolazzi t. č. podpredsednik. Fr. Hladnik t. č. tajnik.

Košansko pevsko društvo priredi v lepem vremenu v nedeljo, dne 16. junija izlet v Lokev na Primorskem, da počasti tamošnje svoje podpornike ter se seznani s slavnim tamošnjim „Bralnim in pevskim društvom Tabor“.

Veselica Košanskega pevskega društva se je kaj dobro obnesla. — Obširen vrt gospoda Kaluža bil je poln odličnih gostov. Vspored vršil se je v občno zadovoljnost. Petje, moški, kakor mešani zbori — uspelo je prav dobro. Burki „Kmet in fotograf“ ter „Kovačev študent“ ste izvali mnogo smeha ter so želi igralci mnogo zasluženega priznanja. Zelo je ugajala deklamacija „Domovini“, katero je gospica Pepica Ferroljeva izvrstno deklamovala. — Vrli tamburaši so prejeli krasno

trobojnico, katero so jim darovale lepe Košanke. Trak je pripela na berde gospa Ivica Gradova. — Vrli Notranjci so društvu pokazali o tej priliki mnogo simpatij, zato je bil tudi gmoten uspeh jako dovoljen. Zato pri srčna zahvala vsem posetnikom zlasti še onim, ki so poleg vstopnine prispevali še posebej za zastavo. Imena teh se bodo že še objavila. Posebno zahvalo pa izrekamo še vrlim Ilirsko-bistriškim Sokolom, ki so prihiteli v društvenem kroju na veselico ter so naredili s tem globok utis na Košance, ki so imeli prvič „Sokole“ v svoji sredi. — Slava tudi deputaciji „Bralnega in pevsega društva „Tabor“ iz Lokve, ki je prihitela na veselico. — Sploh srčna zahvala vsem, ki so pomagali uresničiti naše želje — ter „Na svidenje“ pri razvitju zastave!

Preteklo nedeljo je priredil postojnski salonski orkester koncert, na katerem se je v drugo igrala komična opereta „Vitez Tugoslav“. Orkester, mešani zbor in moški zbor so spolnili prvi del programa. Gerbičevo: „Žitno polje“ in Juvančev „Pastir“ sta se na občno željo ponovila. Zlasti čestitamo salonskemu orkestru, da si je pridobil izborna moč v gosp. Ježu. Drugi del programa je obsegal opereto. Radi pomanjkanja prostora se omejimo na sledeče. Pred vsem je žela splošno priznanje Miljana (gdč. Lampetova), zaročenka vit. Pumpoviča. Njen simpatični, izšolani glas in sigurni nastop ji je naklonil nepričakovani uspeh. Zadovoljili so nas s svojo naravno a hkrati izborna igro tudi ostali: med njimi Marjana (gdč. M. Burgerjeva), vit.

vsak dan iz gnezd vzeti in v hladnem zračnem prostoru shranjevati. Vsak ud dobi od zadruge štampiljo, na kateri je začetna črka kraja, kjer ima zadruge svoj sedež in številka uda; ta štampilja se pritiska na vsako jajce. V zadruzi se jajca s posebno svetilko presvetijo in vsako jajce, katero je pokvarjeno se udu vrne. Nato se jajca seštejejo ali, kar se mora počasi upeljati, tehtajo in njih število oz. teža se vpiše v posebno knjigo zadruge ter v oddajalno knjižico zadružnika. Jajca se zaznamujejo raditega s štampiljo, da lahko veletržec, kateri dobi jajca od vseh strani, takoj spozna, katera jajca so slaba. Ker so pa tudi mali trgovci začeli jajca na ta način zaznamovati in so s tem, da so pošiljali pokvarjena jajca, skušali zadružna jajca spraviti ob dobro ime, so si posamezne jajčarske zadruge oz. zadružne zveze preskrbele postavno zajamčene varstvene znamke, s katerimi poleg štampilje zadružnikov zaznamujejo jajca. Priporoča se jajca sprejemati po teži in jih tudi tako plačevati, ker pri plačevanju in sprejemanju jajc po številu so znatno oškodovani zadružniki, kateri oddajo velika jajca in so na boljšem oni, kateri oddajajo majhna jajca, medtem ko je plačevanje po teži za vse ude pravično.

Jajca se na to v snažnem prostoru, v katerem pa se ne smejo nahajati nobene smrdljive snovi ali snovi z neprijetnim duhom, vlagajo v zaboje in sicer

so najpripravnejši zaboji, v katerih se nahajajo posebni predalčki za vsako posebno jajce in plasti iz srednjetrdega papirja (Wellpapier). To vlaganje ima pa tudi raditega prednost pred vlaganjem v zaboje, v katerih se med posamezne plasti jajc daje lesna volna, ker se delo dosti hitrejšje izvrši in kar je posebne važnosti, ker se dosti manj jajc med potom potere. Odjemalci, kateri navadno sami dajo zadruzi potrebne zaboje na razpolago, pošljejo iste vedno nazaj. Zaboji naj obsegajo 406 – 600 kosov jajc, priporočajo se tudi za pošiljanje posameznikom in majhnim odjemalcem poštni kartoni za 60 jajc. Vsak mesec se obračuna z odjemalci in z zadružniki. Pri izplačevanju jajc zadružnikom se upoštevajo narasli stroški in se navadno cene tako določijo, da ostane mesečno za zadruzo majhen dobiček.

Pa ne le prodajo in sicer ugodnejšo prodajo jajc oskrbujejo jajčarske zadruge, ampak iste najbolj uplivajo na to, da goje malo pasem — na deželi navadno vidimo, da skoraj vsaka kura pripada drugi pasmi — katere pa so znane, da ležejo mnogo in velikih jajc. Zadruge poučujejo ljudstvo o krmljenju, zlasti pozimi, navajajo ljudstvo k temu, da skrbi za zgodnje piščance, ker isti že v prihodnji zimi ležejo jajca ter skrbijo za to, da se izjednači prevelika produkcija jajc v spomladi in pomanjkanje jajc v zimi. V to svrhu priporočajo udom, da si spomladi shranjujejo jajca za svojo lastno

Črni Jurij (g. Juvánc), vit. Tugoslav (g. Stritar) in lahkoživi vit. Pumpovič (g. Sepaher). — Koncertu je sledila prosta zabava s plesom. Salonskemu orkestru moramo čestitati na sijajnem vspehu, vstrajnosti in požrtvovalnosti njegovih članov in pred vsem g. kapelniku Kubišti naša najiskrenejša zahvala.

Uljudna prošnja. Enega dela naših takozvanih boljših krogov se drži kot železna srajca še vedno slaba navada, da se poslužuje v medsebojnem občevarju tuje nemščine. Neprijetno je človeku, ko sliši zlasti nežne gospodične, kako dajejo skoro vedno in povsod domačemu jeziku brce. Vemo, da je temu kriva pomanjkljiva vzgoja v šoli in posebno še doma. Kriva je pa tudi naša družba, v kateri nekateri gospodje, vkljub njih visoki izobrazbi nimajo poguma, zatreti podobne razvade in izpodbiti neumne predsodke, ki vladajo pri naši predvsem ženski inteligenci do našega jezika. Postopa naj se v tem oziru uljudno toda odločno, saj je že skrajni čas! Ne dajajmo se tujcem v zobe, da nas pomilujejo radi naše nezavednosti!

Postojnka.

Okrajni šolski svet postojnski razpisuje dve učiteljski službi v Senožečah. Razpisi so v „Laibacher Zeitung“ in samo nemški. Zahtevamo, da se to sramotno preziranje slovenščine odpravi.

Vipavska šola napravila je v torek izlet v postojnsko jamo. Učiteljstvo in 75 učencev in učenk se je pripeljalo na voze v Postojno. Po zajuterku so se podali v jamo, po jami so imeli skupno kosilo v Ar-

kovi gostilni. Izletniki so imeli med seboj tudi svojega šolarja-godca, ki je družbo zabaval z svojo harmoniko. Ljudje so kar gledali, kako je to mogoče, da zamore tako majhen fantiček tako izvrstno svirati. Deklice so prav ubrano in živahno prepevale tako, da je bil izlet za otroke ne le poučljiv marveč tudi prav živahen in zabaven.

Prošnja. Posestnik Franc Ogrizek iz Rakitnika št. 10 pri Postojni je zgubil binkoštno soboto popoldne 2 junici. Pasli sta se v čedi nad Rakitnikom. Obe sta simentalске pasme; ena, stara 1 leto 8 mes., ima liso na čelu, druga, 2 in pol leta stara, je pa vrbasta in ima liso pod vampom. Če zve kdo kaj natančnega o kateri teh zgubljenih junic, se vljudno prosi, da naznani to zgoraj imenovanemu posestniku.

Odmevi iz Knežaka. Knežaški klerikalci se hvalijo v nedeljskem „Slovenču“, da so se ob državno-zborski volitvi „polni poguma in samozvesti spravili na gg. Česnika in Cučka in oba skupaj vrgli ob tla“. To je res veliko in pripoznanja vredno junaštvo. Klerikalni proroki so nas rešili. Sedaj se bo cedilo po naši občini klerikalno mleko in med in pečene tice vam bodo letele hvaležno iz neba. Ponosni so torej, da so vrgli tudi Cučka ob tla. Še hujše se je pa godilo našemu občinskemu tajniku, ki mu pravimo Soparca, a o njem ne piše „Slovenec“ nobene besede. Soparca se je na svoji lastni glavi prepričal, kako močni so klerikalci v Knežaku. Mati županja so mu jih lastno-

potrebo v zimi. Kot najuspešnejše sredstvo za shranjevanje jajc velja snov, ki se dobiva v lekarnah in drogerijah „Wasserglas“ imenovana (1 liter te snovi se vlije v 10 litrov vode in zadostuje za 150 jajc, katere morajo biti popolnoma pokrite od te takočine). Izkušnje učijo, da taka jajca dve leti sveža ostanejo. Na ta način je mogoče, da lahko udje pozimi, ko kokoši slabo nesejo, vsa jajca oddajo zadrugi.

Poleg prodaje jajc je naloga jajčarskih in perutninarskih zadrug prodaja piščancev, gosij, rac, puranov itd. naravnost v velika mesta in velikim odjemalcem. Če pomislimo, da morajo kmetje v krajih, ki ne leže blizu velikih mest perutnino na pol zastonj prodati, na drugi strani pa primerjamo cene, katere plačujejo trgovci v velikih mestih, lastniki hotelov in letovišč, vidimo, da bo tudi tukaj morala zadruga v korist kmeta poseči vmes. Seveda se bo moralo perutninarstvo potem tako urediti, da se bodo gojile poleg živali, ki nesejo mnogo in velikih jajc, tudi živali, ki se odlikujejo po okusnem mesu.

Zadruga se imenujejo jajčarske in perutninarske zadruga. Namen istih je tudi pospeševanje perutninarstva, kar dosežejo z upeljavo primernih pasem. Navadno se v posameznih občinah oz. vaseh uredi perutninarska postaja (12 kokoši in 1 petelin) pri enem posestniku, kateri se zaveže skrbeti za to, da bodo te živali

popolnoma ločene od drugih in mora uvaževati predpise glede krmljenja itd., kot plačilo za trud pa sme prodajati po določeni ceni udom jajca za valjenje in, če se zadruga, katera posestnika skrbno nadzoruje prepriča, da uvažuje vse za umno perutninarstvo potrebne nasvete, mu prepusti vse živali brezplačno ter dobi za dotično občino, oz. vas jedini pravico ter prevzame dolžnost prodajati jajca za valjenje.

Če primerjamo cene jajc na Slovenskem s cenami drugod, vidimo, da so naši kmetje na stotisoče na leto oškodovani, katere vtaknejo razni jajčji trgovci v žep. Dokaz temu je premoženje raznih „jajčjih baronov“, kateri niso prijatelji ne kmetov, še manj pa našega naroda. Ker jajčarske in perutninarske zadruga ne zahtevajo velikih gmotnih žrtev, ne velikih naprav, ampak samo nekaj vspodbujanja od strani za dobrobit ljudstva navdušenih mož je upati, da se bodo iste v kratkem pri nas udomačile in pripomogle k temu, da bode kmetsko ljudstvo tudi v krajih, ki so od prometa in velikih mest oddaljeni, doseglo primeren skupiček za pridelke perutninarstva. Dokazano je, da so se cene jajc potom delovanja teh zadrug za 25—30 % zvišale in so vsled tega dobili poljedelci večje veselje za perutninarstvo, so isto pomnožili in si zasigurali lepe stalne dohodke.

ročno naložili, da bi jih komaj nesel, naložil mu jih je pa tudi še župan sam, menda kot honorar za slabo zagovornišstvo. Klerikalni agitator Soparca je bil prepričan, da mu je glava počila, tako mu je šumelo par dni po glavi, kakor je sam pravil. On je sedaj tudi trdno prepričan, da dokler imajo klerikalci toliko močnega župana in dekanija tako junaškega dekana, se ni bati, da bi prišla vera v nevarnost.

„Domoljubu“ v spominsko knjigo. Ako misli „Domoljub“, da bo sledil „Notranjec“ njegovemu vzgledu in vlačil na dan razna obžalovanja vredna dejanja, ki so jih v precejšni meri uganjali zadnje čase naši politični nasprotniki, se jako moti. Naš namen je, da poučimo ljudstvo po svojih močeh in ublažimo razne razvade, ki so žalibog udomačene pri nas. Hvaležni pa bomo „Domoljubu“, če pomaga nekoliko popraviti zlo, ki ga je napravil s tem, da je zasejal med naše ljudi toliko laži ob priliki zadnjega volilnega boja. Na vesti ima tudi neverjetno sovraštvo in nezaupanje, ki je zavládalo zadnji čas med mnogimi družinami, ki so živele prej v slogi in prijateljstvu. Ne gre se za obrambo vere, saj vere imamo Slovenci, kot menda noben drugi narod na svetu; ljudstvo potrebuje le poduka, kako bi prišlo do boljšega kruha!

Da se razumemo. Predzadnji „Notranjec“ je poročal, da je šel postojnski gospod kaplan agitirat pozno zvečer v vas Zagon in nadlegoval trudne vaščane, naj volijo g. „U-Žitnika.“ V zadnjem „Domoljubu“ pa stoji izjava postojnskega g. kaplana Breznika, da on še svoj živ dan ni bil v Zagonu. V Postojni imamo od lanske jeseni tri gospode duhovne in sicer gospod dekan in dva „kaplana“, kakor jih ljudstvo splošno imenuje. Odkar imamo še meščansko šolo poleg petrazredne ljud. šole, se peča eden izmed gosp. „kaplanov“ samo s podukom v šoli in ima radi tega naslov „katehet.“ Resnici na ljubo in da se prav razumemo bodi povedano, da je bil gospod, „katehet“ Ažman ono noč na agitatskem potovanju v Zagonu, kar so nekteri Otočani in Zagonci takoj drugo jutro v Postojni pripovedovali. Gospoda Ažmana pa prosimo, da pouči Zagonce, da ga ne bodo več imeli za gospoda kaplana, ampak za gospoda kateheta, samo da se bomo potem boljše razumeli.

Šaljiv popravek, ki ne odgovarja določilom tisk. zakona, je poslal iz Mrzlega Loga Ivan Rupnik kot „neneizogibni kamelec.“ Vendar mu vsebino priobčimo: Mož pravi, da ni neizogiben in da ni res, da je 26. maja 1907 bil na pojedini pri Rudolfu, ampak da je bil tisti čas pri g. Preglju, županu na Colu.

Prosveta.

Simon Gregorčičeva javna čitalnica in knjižnica se je otvorila pretekli teden v Ljubljani. Ustop v čitalnico ima vsakdo, plača le pristojbino 2 h. Na razpolago so češki, hrvaški, srbski hrvaški, nemški in seveda vsi slovenski časopisi. Poleg tega nekaj

italijanskega, ruskega itd. Občinstvo je koristnost naprave takoj spoznalo ter poseča čitalnico v velikem številu. Povprečno pride 100—110 ljudi na dan. Poleg časopisov je na razpolago ročna knjižnica z leksiki, atlantom itd. Čitalnica je odprta vsak dan od 10—12 ure dop. in od 1½ 2. ure do 8 pop. Če pridejo Notranjci po opravkih v Ljubljano, jim svetujemo, da si ogledajo tudi čitalnico. Nahaja se prav sredi mesta (v Vegovih ulicah št. 2, pritličje na levo, poleg realke.)

Prvi slovenski penzionat ženskega vzgojevalnega in naobraževalnega društva „Mladika“ v Ljubljani, Gosposke ulice št. 8. Rodoljubne slovenske dame so ustanovile ta prepotrebni zavod, da omogočijo starišem pošiljati svoje hčere v narodno učilišče. Dolžnost vsakega naprednega Slovenca je, da svojih hčera ne bo dajal več v slične nemške zavode, kjer se deklice navzamejo tujega duha. Izkušene dame bodo skrbele s previdnostjo in strogostjo, ljubeznivo in materinsko za gojenke, da jim postane penzionat prijetno bivališče. Penzionat ima značaj slovenske domačnosti. Kar se tiče vzgoje, higijene in splošne izobrazbe, stariši brez skrbi prepuste zavodu. S prihodnjim šolskim letom se otvori zasebna dekliška ljudska šola in sicer I. razred. Zglasila učenk, ki mislijo stopiti v I. razred, prejema ustno ali pa pismeno do 15. julija t. l. upravni odbor ženskega vzgojevalnega in naobraževalnega društva „Mladika“. Sprejemajo se tudi deklice, ki obiskujejo kako drugo slovensko šolo v Ljubljani. Pojasnila daje društvo brezplačno.

Ljudsko čitalnico osnovati, ni nobena tako velika niti draga umetnost. Treba pred vsem skrbeti za prostor. Požrtvovalen posestnik odstopi za določenih par ur priprosto sobo z mizo in stoli. Alkohola se tam seve ne sme točiti, sploh v nobenem oziru občinstva nadlegovati, da kaj kupi. Ko je tako prostor najden in so primerne ure, ko imajo kmetje čas, določene, se začno naročati listi. Najprej se prosi tiste može v vasi, ki že imajo kak časopis naročen, naj ga dado na razpolago vsaj nekaj časa čitalnici, ko so ga prebrali sami. Tako se bo dobilo par časopisov, ostalo pa se zbere s prispevki. Kar more kdo žrtvovati, se vzame: groš, desetico, krono. Iz tega zaklada se naroče časopisi, ki se jih naprosi, naj dajo za ljudsko čitalnico kaj popusta. Ljudska čitalnica s „Slov. Narodom“ v 1 ali 2 izvodih, po 1 „Edinostjo“, „Sočo“, „Mirom“, „Domovino“, „Nar. listom“, „Zvonom“, „Zvončkom“, „Domačim ognjiščem“, „Trg. vestnikom“, „Pèrotninarjem“, „Zadruho“, „Primorskim gospodarjem“, „Notranjcem“ itd. že zadošča. Pa tudi klerikalnih listov ni treba prezreti. Morda posodi kdo „Slovenca“. — Dobro je odrediti v čitalnici, da se ne sme pušiti.

Slovensko učiteljstvo je s hvalevredno vnemo začelo zadnji čas prirejati rodbinske večere, kjer se snidejo učitelj in stariši po njem poučevanih otrok, in jim učitelj razlaga v namenu šole ali čem drugem poučnem. Na ta način se širi izobrazba ter se razbi-jejo tisti predsodki, ki žal še tolikokrat vládajo med

ljudstvom o učiteljstvu. Učitelj sam pa na rodbinskem večeru tudi pridobi, ker spoznava mišljenje in želje starišev in se ve po tem ravnati. Roditeljski večeri so večinoma vspeli prav izborni, posebno tam, kjer so predavatelji dobri govorniki.

Družba sv. Cirila in Metoda bo imela svojo veliko skupščino, kakor se čuje, letos v Bohinjski Bistrici in sicer 6. avgusta 1907. Kakor vidimo so gg. pri vodstvu spet izbrali delavnik za skupščino mesto nedelje. S tem onemogočujejo številno udeležbo.

Snovanje napredno-izobraževalnih društev ni tako težka stvar, kakor bi si človek na prvi hip predstavljal. Treba le par mož, ki hočejo delati in sicer vstrajno, to se pravi takih mož, ki se ne vnamejo od danes do jutri, ampak vedno delajo brez prestanka. Ustanovitev čitalnice in knjižnice, seveda javne, vsakomur pristopne, širjenje naprednih listov, sem in tam kakšna plemenita in poštena zabava, včasih kakšno predavanje — to so naloge izobraževalnega društva. Prispevki naj se pobirajo mesečno v majhnih zneskih. Pravila pošlje na zahtevo ljudsko-izobraževalno društvo „Akademija“ v Ljubljani.

Na pokopališču v Postojni je postavil g. Jurca krasen mavzolej po načrtu arhitekta g. K. Holinskega. Končen kras celega mavzoleja si je naročil pri g. Svet. Peruzzi-ju, ki predstavlja žalujočo ženo z otrokom nad gomilo. Model je že skoro dovršen ter je namenjen za izvršitev v beli mramor iz Laasa. Lepo je, da se pri naročilu ni prezrlo domačega umetnika (kakor je dosedaj žalibog bila običajna navada) ter se stem zajedno tudi dejansko pokazalo dobro voljo podporati slovensko umetnost. — Celo delo bode kras postojnskem pokopališču, lastnik in kipar sta pa lahko zadovoljna in ponosna na ta umetniški proizvod! — Na ljubljanskem pokopališču bi bilo do sedaj pač zastoj iskati kaj sličnega. Poglejmo si na krasno pokopališče v Trstu ali v Zagrebu, na katerih je tako mnogoštevilno zastopana kiparska umetnost! In — Ljubljana, ki je tudi glavno deželno mesto in središče Slovencev? — ! Slovenci gojite vedno marljivo čut prave domače — umetnosti!

F.—1.

Narodno gospodarstvo.

Sena bomo imeli letos v postojnskem okraju in tudi na Krasu jako malo, ker črv močno spodjeda.

Vipavska letina utegne biti letos na vipavskem po sedanjem zarodu soditi tako bogata, kakor že ni bila od leta 1875. Trte imajo toliko zaroda, da bo ljudem primanjkovalo posode, ako vse dozori in ne pride kaka vremenska nezgoda. Bog daj, da bi imeli kmetje trpini zopet enkrat eno dobro vinsko letino.

Gosence nenavadne vrste so se letos pojavile na hrastju in tudi sadnem drevju in ga objedajo, da je ponekod drevje kar golo.

Ko sadje odcvete, drevju zalijemo nekoliko z gnojnico. Sadeži se bodo dobro razvijali, drevo pa bo lažje premagalo bolezni in golazen.

Pobirajte odpadlo sadje! Prezgodaj odpadlo sadje je bolno ali pa so ga uničili črvi. Črvi zlezejo v zemljo, se zabubijo ter v prihodnjem letu s svojo zalogo pomnože škodo. Vsak dan je treba odpadlo sadje pobrati!

Lišaj in mozolji, sploh izpuščaji pri domačih živalih se lahko odpravijo. Za gnojne izpuščaje se raztopi nekaj galuna v vodi, ter se s tem bolna koža pomoči. Na to se pomaže z lanolinom, kateremu je treba pridejati kapljo kreolina. (na 10 g lanolina 1 kapljo.) To se vsak dan ponavlja. Suhe izpuščaje drgnemo z milom (šmiržajfo), čez nekaj ur odmijemo to z gorko vodo. Tudi to je treba večkrat ponoviti.

Kamelice in pelin v kurniku. Perutnina, katera ima golazen, ne more uspevati, posebno piščanci ostanejo slabotni. Zato je treba skrbeti, da se golazen ne ugnezdi. Treba je gledati na snažnost ter preganjati golazen. Prav dobro sredstvo za-to so kamelice in pelin. Rastline se odrežejo nad korenino, se posuše, v šopih obesijo po kurniku ter položijo po gnezdih.

Po svetu.

„Kmet“ — častni naslov. Deželni svetnik pl. Bodien-Filenc izdal je sledeči razglas: „Opaža se, da se vedno bolj opušča naslov „kmet“, posebno od strani oblasti. Jaz bom odslej častni naslov „kmet“ v uradnih dopisih vedno rabil in odstranil malopomemben naslov „posestnik“, saj vem, da naši častiti kmetovalci niso samo posestniki svoje zemlje, ampak jo tudi pridno obdelujejo“. To je krepak stavek, ki naj se razširi tudi po vsi Avstriji. Kajti, če se kmet sramuje svojega stanu, bo ta res prišel ob vso veljavo. Kmet naj bo ponosen na svoj stan.

Za jubilej 60-letnega vladanja našega cesarja izdali se bodo jubilejski novci po 1 in po 5 kron ter zlatnik po 100 kron. S tem se bo trajno proslavil spomin na veseli dogodek.

Finančno ministrstvo je odredilo, da se skuje še več nikelnastih novcev, ki se spravijo v promet.

Nadaljevalni tečaji za delavstvo. V Budapešti in drugih ogrskih mestih se vršijo brezplačni tečaji za naobražanje delavcev. L. 1904 je bilo v Budapešti na 10 krajih 156 predavanj za 34.577 udeležencev, v 13 mestih po Ogrski pa 138 predavanj za 68.399 udeležencev.

Kaznovani volilci. Na Nižje-Avstrijskem, torej tudi na Dunaji, je vsak postavno prisiljen iti na volišče. Pri zadnjih volitvah se je izkazalo, da na Dunaji 32.906 volilcev ni izpolnilo svoje dolžnosti. Proti tem mlačnežem se bo postavno postopalo, najbrže se bodo kaznovali z globo od 1—10 K. Na deželi je število malomarnih volilcev 15.000, v vsej deželi torej okoli 40.000 slučajev za uporabo postave.

Oblak se je utrgal. V okolici Dunajskega Novga mesta je vladala strašna nevihta. Okoli Edinburga je razsajala najhujše. Tu je padala tudi toča in napravila velikansko škodo. 20 centimetrov globoka plast toče je pokrivala ceste. Na to se je še oblak utrgal ter je voda preplavala vse ceste in dolino.

Izstop iz katoliške cerkve. Socialni demokrati okraja Aš prete z izstopom iz katoliške cerkve. Kot vzrok navajajo, da se jim zdi zamalo, ker so krščanski socialisti pri ožjih volitvah podpirali vsenemca Stranškija proti socialnemu demokratu Šumajerju.

40.000 oseb brez kruha. Radi neomejene oblasti delavske organizacije je v San Francisku v Ameriki 40.000 delavcev brez kruha. Vedno manj je upanja, da dobi mesto dovolj denarja, da se z nova zgradi. Od začetka po požaru so Amerikanci podpirali mesto a sedaj so vso dobrodelnost zanj opustili.

Žrtev nespametne stave je postal 40-letni delavec Kiper iz Hohfelda v Nemčiji. Stavil je, da spiše $2\frac{1}{4}$ litra žganja naenkrat. Ko ga je vžil, se je vlegel in umrl še isto noč na zastrupljenji z alkoholom.

Velikanska goljufija v Monte Karlu. Banka, kjer je že toliko ljudi zaigralo svoje premoženje, je sedaj sama občutno kaznovana. Uslužbenci so jo na zvit način oškodovali za milijone. Eden izmed uslužbencev si je kupil, še predno so prišli goljufiji na sled, hišo za 136.000 kron.

Za kratek čas.

Dobro povedano. Bolnik (k zobozdravniku): „Oh, gospod doktor, strašne bolečine trpim!“ Zobozdravnik: „Le prav široko odprite usta, bom takoj videl, kje vas čevelj žuli“.

Blažena smrt. „Oče je torej umrl s srečnim smehljajem na ustih?“ „Ni čudo, saj je ravno v zadnjem trenutku izvedel, da je dobil neko dolgoletno pravdo“.

Kaj še! A: „No, zdravnik vam bo prav gotovo prepovedal pijačo“. B: „Kaj še, saj pri njegovem tastu kupujem vino“.

Loterijske številke.

Trst, 8. junija	90	68	72	19	79
Praga, 10. junija	22	8	45	2	36

Svetovnoznana

postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoludne in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

Brusača

i š č e

parna žaga D. Vilhar i. dr. v Gerovem

(preko Rakeka). Nastop službe od 1.—15. julija t. l.

Plača po dogovoru.

Kašelj.

Kdor tega ne uvaža, se pregreši na svojem lastnem telesu! **Kaiserjeve prsne karamele** s tremi jelkami. Zdravniško preizkušeno in priporočeno proti kašlju in hripavosti, kataru, zasliženju in kataru v požiralniku. 5120 notarsko poverjenih izpričeval potrjuje, da drže kar obetajo. Zavoj 20 in 40 vinarjev. Škatljica 80 vinarjev.

Zalogo ima

J. Hus

lekarnar v Vipavi.

Prsni sirup proti kašlju, hripavosti itd.

steklenica 1 K 40 v.

— Čisto, belo ribje olje, —
steklenica 1 K, velika 1 K 80 v.

Mazilo proti trganju in revmatizmu,
steklenica 1 K.

— Mazilo proti ozebkom —
1 lonček 70 vin.

Razpošilja

lekarna Hus v Vipavi.

Razprodajal

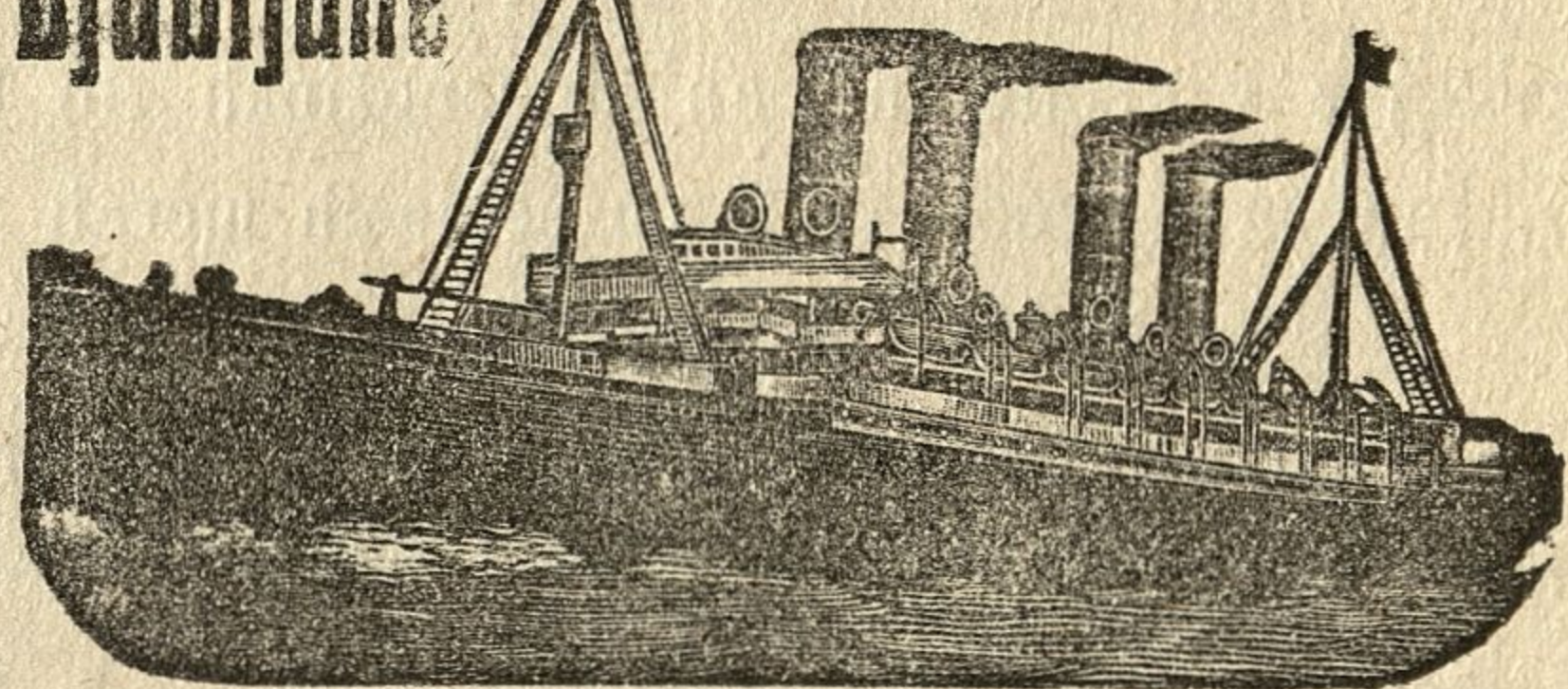
bode dne 19. junija t. l.

Franc Spetič

iz Orehka, posestnik, svoje travniške in njivske parcele ter listnike kos od kosa. Nadalje tudi eno hišo z gospodarskim poslopjem. Obrok lahko za štiri leta. Prodajalo se bode potom županstva.

**Lz
Ljubljane**

v New-York

vozi se najcenejše s prekrasno opremljenimi **ekspresnim parobrodi**, takozvanimi

— **cesarskimi brzoparniki** —

Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm in Kaiser Wilhelm der Grosse, kateri so največji in najvarnejši na svetu.

Vožnja po morju traja samo 5 do 6 dni.

Zdatne ugodnosti dovoljujejo se večjim družbam. — Podrobna pojasnila in potrebni pouk da vsakomur nemudoma in brezplačno

EDVARD TAVČAR v Ljubljani

št. 35, Kolodvorske ulice št. 35,

nasproti stari Tišlerjevi gostilni.

Prvo notranjsko podjetje za pokopavanje mrličev v Postojni.

Čislanemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem otvoril v Postojni

== podjetje za napravo dekorativnih == mrtvaških odrov in pokopavanje mrličev.

V svoji zalogi imam vedno veliko izbero krasnih kovinastih in lesenih rakev (trug) po nizkih cenah, kakor tudi voščenih sveč in drugih pogrebnih potrebščin.

Preskrbam po naročilu poleg naprave in dekoriranja mrtvaških odrov tudi vse druge pri pogrebi potrebne predmete in opravila.

Josip Inocente.

Proda se
vsled smrti
gospodarja

hiša

pod zelo
ugodnimi
pogoji.

Hiša je oddaljena deset minut od mesta Kranja na ... Gorenjskem tik železnične proge. ...

V hiši je že dobro vpeljana gostilniška obrt. K istej spada lepo prostrano dvorišče, hlev, šupa, vodnjak; poleg dvorišča velik, lep senčnat vrt s krasnim razgledom; zraven je tudi nekaj zemljišča in kozolec.

Več se izve pri lastnici Mariji Sirc,
... Kranj, (gostilna „pri Kroni“).

Bukove prage (švelarje)

kupuje v večjih in manjših množinah do konca
marca meseca 1908 po sledečih merah

2.60 m × 24 cm × 14 cm

Jos. Samsa, parna žaga v Il. Bistrici.

Zahvala.

Povodom bolezni, smrti in pogreba gospoda

Boštjana Može

posestnika v Dolenji vasi pri Senožečah

smo dobili toliko dokazov sočutja, da nam ni možno, vsakemu posebej se zahvaliti. Izrekamo tedaj tem potom vsem skupaj, posebno pa tudi vsem udeležencem veličastnega pogreba našo najpristrčnejšo zahvalo.

Dolenja vas pri Senožečah, 10. junija 1907.

Rodbini Može in Novák.

Dobroznani!

Hotel Tomšič

Ustan. l. 1885

Ilir. Bistrica

priporoča:

pristna vina in izborna pivo.

Dobra kuhinja.

Zmerne cene.

Prenočišča

za p. n. gg. goste po zmernih cenah.

Gostilniški vrt s prijazno
utico.

Najnovejše moderno oprem-
ljeno kopališče tik hotela.

Pozor!

Kdor želi pristne vipavske vinske
kapljice zlasti za poletje, naj se
obrne na Antona Rešeta, posestnika
hiš. štev. 90 na Planini pri Vipavi.

Pozor!

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
== dopoludne. ==

☐ ☐ ☐

Obrestuje hranilne vloge po 4½% brez odbitka rent-
nega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji
najmanj 1%, na osobni kredit po 6%.

☐ ☐ ☐

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**,
posojila se izplačujejo le ob **petkih**.